

ՊԱՏԿԵՐ

ՀԱՆԴԵՍ ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 10

1 Սեպտեմբեր 1896

ԿՈՆՏԱՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՏՊԱՐԱՆ

ՃԻՎԵԼԷԿԵԱՆ

Պատը Անի Հաստէսիճիւ 20

1896

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

- 1 Դեմնադամբան չառնայ.
- 2 Ակնարկ մը Ս. Իզնատիսի թղթոց վրայ.
- 3 Մշակական.
- 4 Աստղաբաշխական.
- 5 Ի մատենագրութեանց նախնեաց.
- 6 Մանր տեղեկութիւնք.
- 7 ՎԱՐՔ Ս. ՄՈՆԻՔԱՅԻ — ՅՈՎՀ. Վ. ԱՔԷԼԷՆ.

Պ Ա Տ Կ Ե Ր

Հ Ա Ն Դ Է Ս Կ Ի Ս Ա Մ Ս Ե Ա Յ

Եօթներորդ Տարի

թիւ 10

1 Սեպտեմբեր 1896

Գետնադաւրանք Հրովնայ

(Շարունակութիւն անցեալ բուհն)

Գետնադաւրանք ստորերկրեայ շատ մը յարկեր ունին . միշտ հորիզոնական սանդղովք իրարու հետ հաղորդ . Հայնութիւնն 0,70 է մինչեւ 1,55 մեղր է . իսկ բարձրութիւնն կը զանազանի ըստ տեղւոյն . Կողմնակի պատերն զիտկանց հանդըստարաններ են մի միոյ վրայ , ըստ բարձրութեանն . տեղ տեղ կ'ընդհատին այդ պահարանք , զի կողմնակի սենեկի մը զուռն կը բացուի :

Այդ սենեկայ թիւն ըստ դամբարանաց եւ ժամանակաց շտտ է կամ սակաւ . Ամենէն հինքն փոքրիկ քառակուսի խնցիկներ են . առանձնականի կամ վկայի մը հանգստարան . Երբ որոգ դարուն վերջին կիսուն՝ յորում արտաքին աղօթարանաց մուտքն խափանեցաւ հաւատացելոց , սկսան գետնափոր մեծ ու ընդարձակ սենեակներն կամ ընդգետնեայ տաճարքն կազմուիլ . բոլորչի կամ բազմանկիւն , արանց ու կանանց յատուկ բաժանմամբ . ամպիոնիւ , ժայռի մէջ փորուած . եւն :

Մինչդեռ եւս ընտանեկան գերեզմանաց յատուկ էին այս սենեակք , հաւատացեալք գետնին վրայ կամ որմոց մէջ կը թաղուէին , վրանին տափարակ քարով . Այս կերպն կը տեսնուիք Դոմիտիլեայ հնագոյն ընդարձակ սրահին մէջ . Այս սրահին ձախափողման անոջին ուղին սրմադամբաններու թէ այս կերպն

և թէ ուղղահայեաց զրութեամբ քարէ կախարիչներ ունի : Գեանադամքաններու մէջ ուրիշ ձեւ մ'ալ կը տեսնեմք թաղման, ուղղահայեաց փոսեր, որոց երեսն ուղղահայեաց քարէ կախարիչն կը ծածկէ. վրանին հորիզոնական ուրիշ քարով մը՝ զոր իւր սեղան կը զործածէին : Ուրիշ կերպ մ'ալ՝ զոր չէ պարտ մոռնալ, բոլորչի սենեկի մը մէջ կը դնէին ննջեցեալն զեանի վրայ եւ մուսքն կ'որմէին : Այս կերպն պաղեստինեան է, նրման Փրկչին զերեղմանին : Ս, Ագնեսի եւ Դոմիտիլեայ դամբարանք միակ օրինակներ ունին այս զերեղմանաց :

Ուղղահայեաց կամ կանգուն հանգստարանք աղիւսով կամ վիմով կը ծածկուէին. արձանաղիր գրեթէ յոյժ սակաւք ունին. միայն չաղախած ժամանակ մէջն փոքրիկ չիլ մը կամ խեցի կամ այլ ինչ նշան միտած են : Ոմանք նկարուն կամ քանդակեալ զրութիւն ունին : Պ. Rossi 1876 ին Հռովմայ միայն դամբարաններէն 15,000 արձանաղիր հաւաքած էր, վեց նախկին դարուց, որոնց շատն մահաղիր. եւ հաղիւ հազ հոթնէրորդ մասն կը համարէր զայն : Մինչեւ ցայժմ այդ թիւն աւելցած է շատ. տարեկան 500 արձանաղիր կը համարուի Հռովմայ մէջէն դանուածն : Յոյժ սակաւք թուով հիւպատոսից անուանքն եւ տարբերութիւնքն ունէին. լեզուին զանազանութիւնն մնացելոց դասաւորութիւնն կը զիւրացունէ :

Հնազոյն արձանաղիրք ամենապարզ են. յաճախ հանդուցելոյն միայն անունն կը կրէ, լատիներէն կամ յունարէն : Մերթ եւս զկնի անուան հակիրճ մաղթանք կամ խօսք սիրալիր :

« Կեցջիր 'ի Քրիստոս. յԱստուած - 'ի տեր. 'ի խաղաղութեան. Ընդ Սուրբս » : Եւ այլն :

« Աղօթս վասն մեր արա. վասն ազգականաց. վասն ամուսնոյդ. վասն զաւակացդ. վասն քեռ, քո » : Եւ այլն :

« Հանգիր. 'ի խաղաղութեան. հոգի քո. հանգուցէ Տէր » : Եւ այլն :

Ննջեցելոյն ոչ տարիքն, ոչ մահուան օրն, ոչ տաղանին նուիրօղն : Ամենէն հին եւ պարզ նշանքն են, խարխալն, ձուկն աղաւնին, հովիւն, եւլն : Որչափ հնութիւնէ հետեանմք՝ այնչափ աւելի արձանաղիրք կը զարդանան. ննջեցելոյն տարիքն, թաղման կամ մահուան թուականն, զովորանական խօսք, եւլն. կը նշանակուին :

Հայրապետաց համար երկու նախնական գրերն կային ԵՊ.

Եպիսկոպոս. Փարիանոսի համար ունինք = ՓԱՌԻԱՆՈՍ ԵՊԻ.
ՄՐ. (Եպիսկոպոս Մարտիրոս) :

Թաղման օրերն նշանակողք են.

Ձկնի առաքյալ մարտիրոսաց. այսինքն յաջորդ օրն Փեղի-
կիտեայ եօթն զաւակայ մարտիրոսութեան տարեդարձին :

Նախ քան զծնունդ տեառն Աստիբեայ. տօնին նախնե-
թաց օրն :

Ի ծննդեան տիկնոջ Սոտիրեայ. Սոտիրեայ սրբուհւոյն
տօնին օրն :

Այսպէս երբ վկայի մը գերեզմանին մօտ զրուէր գերեզ-
ման մը՝ կը յիշուէր յարձանագրին.

Առ. սուրբ վկայութեայ (Ս. Ագնես) .

Առ. Կոռնելիեայ սրբոյ. Էւն :

Ասոնք ամենն արձանադիր չեն. այլ շատք ևս չաղախին
վրայ զրուած են :

Նահատակաց Դիպաիւ արձանադիրք այլադան են . ոմանք
ոտանաւորք, ոմանք պարզ յիշատակք. ոմանք զովասանականք :
Որոց շատին հեղինակ է Ս. Դամասոս հայրապետ :

Քրիստոնէական հաւատոց և զգացմանց յայտարար միայն
այս արձանադիրք չեն. որմոց և գերեզմանաց վրայ նկարուած
պատկերք և դաճեաց քանդակք կը վկայեն այնմ : Յորոց ամե-
նէն հնադոյնք հեթանոսականին շատ մօտ են : Նոյն արուեստն
նոյն վրձինն ունին գրեթէ երկուքն ալ : Այգեաց մէջ չրջող
փոքրիկ ողիներ , չինական նկարք , հովուականք , թռչունք ,
պտուղք , ծաղիկք, Էւն. այսպիսիք են առաջին դարուն վերջն
և երկրորդին սկիզբն երեւոյողքն Դոմիտիլեայ զամբարանաց
մէջ : Սակայն միշտ հաւատացելոց նշանն կը տեսնեմք տեղ մը.
հովիւն, կամ Դանիէլ առիւծուց դրոյն մէջ :

Բ. դարուն ոճն նոյն է. ձեզունն ընդհանրապէս հովուի
պատկերն կայ, իսկ նկարուց նիւթն յայտնապէս Քրիստոնեայ
է : Լուկինեայ զամբարանին սենեկի մը մէջ Բ դարու կիսուն՝
Յիսուսի մկրտութիւնն կը տեսնեմք : Պրիսկիլայ զամբանին
մէջ՝ պապն վրայ, Մարիամ զմանուկն զրկած և Եսայի Մե-
սիայի աստղն ցոյց կուտայ մատամբ , նոյն դարուն զործ :
Դարձեալ նոյն գեանափոքին մէջ յայլ մատուռն կը տեսնեմք
զՄովսէս ժայռն լախելով . երեք մանկունքն հնոցին մէջ, Յով-
նան մարդորէն, Դադարու յարութիւնն :

Պրետեքստեան չիրմաց մէջ՝ բժշկուած տեսաւսնաւ. Սամա-
րուհին. փշով պսակուիլն :

Պրիսկիլլայ զեանազամբանին մէջ շատ մը նկարներ տես-
նուած են, յորս կը կարծուի Շուշան բազկատարած աղօթել :

Գ. դարուն հետ քրիստոնէական արուեստն կը զարգանայ
և ոճն կը խճողի. խորհրդական նշանք կը բազմանան և կընձ-
ռոտին : Այսպէս է Կեկիլեանց դամբարանն , զոր Կալիստոս
սարկաւազապետ եկեղեցւոյ խորհրդոց նկարներովն զարդարել
տուաւ, մկրտութիւնն նշանակուած է՝ Մովսիսի զմայրն հար-
կանելով և ելած ջուրին մէջէն ձկնորսին ձուկ բռնելովն. յո-
րում մանուկ մը կը մկրտուի : Անդին կալ անգամալոյցն բժշ-
կուած՝ մահիճն կռնակն. մկրտութեան և աղաչխարութեան
արդիւնք : Եռոտանի մը, հաց և ձուկն, հազորդութեան խոր-
հրդական նշանն. ձուկն՝ ամենաճին ժամանակէն Քրիստոսի
խորհրդանշին էր իր տառերովն. ԻԵՔԷ = Չուկն : Այս եռոտա-
նիին քով մարդ մը կանգուն ձեռքն երկտրած է վրան, որբա-
գործելու նշան. իսկ մօտն կին մը կեցած բազկատարած կա-
ղթէ. Եկեղեցին :

Այս որմանկարին քովն է Փրկչին յարութենէն յետոյ եօթն
աշակերտաց հետ խորհրդական ճաշն . իւրաքանչիւրոց առջև
սննդաւ ձուկն և զամբիւղներով հաց կայ : Երրորդ որմանկար
մը Աբրահամու դոհն կը պատկերէ : Դարձեալ Կալիստոսն ա-
ղօթատեղեաց միոյն ձեզուան վրայ կը տեսնեմք եռոտանին
վրան հաց և ձուկն, և քովն ալ կողովներով հաց, ալ մարդ
չկայ. Ս. խորհրդոյն նշանակ :

Հազորդութեան խորհուրդն շատ կերպ նշաններ ունի. Գ.
դարէն շատ առաջ Լուկինեայ դամբարանաց մէջ կը տեսնեմք,
Բ. դարու կիսուն գործ, երկու ձուկեր ջրին երեսն լողալով՝
կոնակնին զամբիւղ մը , յորում զինուոյ չիչ և հինգ հաց .
դարձեալ գեղջկական սեղան մը կաթին ամանով : Կաթն ըստ
հայց հոգեւոր սնունդն՝ հազորդութիւնն կը նշանակէ : Հովիւն
միշտ կաթի ամանն ունի ձեռքն :

Դոմիտիլեայ դամբարանաց սենեկաց միոյն մէջ՝ առաջին
դարուն վերջին մասէն՝ կը տեսնեմք ոչխար մը վրան կաթին
անօթն : Գ. դարուն վերջերուն դարձեալ կը տեսնեմք ոչխարն,
ուսին վրայ արմաւենեայ ճիւղ և թիկանց վրայ կաթն անօթով :

Սակայն բոլոր նման խնջոյից նկարք Ս. Հազորդութեան

նշանակը չեն . ինչպէս զիտել կուտայ Պ. de Rossi . չառք՝
ընտրելոյ երջանկութեան յայտարարքն են :

Ա. Դրոյ պատկերք ոչ յոյժ սակաւ թուով նկարուած դեւ-
նադամբաններու մէջ՝ քրիստոնէական մասք կը զիտուէին : Ա-
ռաջին զարէն ի վեր Դանիելի առիւծուց զրոյն մէջ անոնութիւն
նահատակաց վկայութիւնն կը նշանակէր : Նոյնպէս երկոյ ման-
կանց պատկերն : Շուշանայ եւ ծերոց պատկերն , եւ անդամ
մ'ալ ոչխարի նկարն՝ մօտն Շուշան զրութեամբ , եւ երկու
ղայլեցն՝ Թէրք բաժււ քոյն , անշուշտ եկեղեցւոյ կրած հա-
լածունն կը նշանակէր : Նոյի ջրհեղեղէ ազատիլն՝ նորոյս Իս-
րայելի Բրիստոսիւ փրկութիւնն , 'ի մեղաց ապրիւն , մկրտու-
թեան խորհուրդն , եւնո Դարձեալ նոյն նկարք այլ մտաց յի-
շատակներ զարթնցանելու կը ծառայեն : Մովսէս մայն կը
բախէ . սպիտակ աւօք , ճաղատ ճակատիւ , ցոյց կուտայ զՊետ-
րոս . հին եւ նոր օրինաց զուէնք . այս նոյն խել նկարին տակ
զանուած Պետրոս անուանէն յայտնի է : Ուրիշ նման պատկերի
մը տակ զրուած է . Պետրոս եհար զանազանաւ , աղբէրք սկսան
զնալ : Դ. զարուն շիրմաց վրայ շատ անգամ Մովսէսի քով կե-
ցած է Պետրոս , հրէից զինուորներէ ձեռնակալեալ : Իսկ Լատե-
րանեան թանգարանի եւ Ալբանեան պարտիզին մէջ պահուած
կրկին շիրմք լաւ եւս կը յայտնեն զայդ . յորս մի եւ նոյն անձն
է որ ապառաժն կը հարկանէ եւ 'ի Հրէից կը բռնուի :

Դարձեալ 'ի հնոց կրնամք յիշել Ադամ Եւայն . Յովր . Եւ-
րայեցւոց մանանայ ժողովին . Դաւիթ . Եղիայի վերացումն . եւնո

Նոր օրինաց սուրբերն՝ բաց յԱռաքելոց եւ սրբուհւոյն
Պետրոսիլլայ՝ որոյ նկարն Դ. զարուն մէջ զանուած է իր դե-
րեղմանին մօտ , եւ յԱստուածածնէն՝ որ սքօղեալ է եւ մանուկն
ունի զիրկն , առաջին զարուն գործ . եւ բաց զլիով մանուկն
բազկաց մէջ Պրիսկիլլայ դերեղմանաց մէջ , առաջին կամ երկ-
րորդ զարու սկզբան , եւ Ոստրեան դամբարանացն կիսապատ-
կեր՝ տարածուն ձեռք մանուկն առջեւն կեցած յոտին . զար-
ձեալ Պրիսկիլլեանի մէջ՝ քօզարկեալ կեցած՝ երիտասարդ մը
դէմն , աջ ձեռքն կարկառած . աւետումն կուսին . Բ. զարու
գործ . զարձեալ մողուց ընծայիլն 'ի Մօրէն . Բ. զարու Պրիս-
կիլլայն : Մօքերն մերթ երկու , մերթ երեք եւ երբեմն չորս
են . Փախկական զգեստուք , բայնարձակ քղամիղաւ . Դոմիտիլ-
եայն : Բացի այս երեք զաւէն , որոց նկարն եկեղեցւոյ խա-
ղաղութենէն բուսական ժամանակ վերջն կ'ըսիսի երեւիլ Դեւ-
նադամբաններու մէջ :

(Շարայարեի)

Ակնարկ մը

Ս. ԻԴՆԱՏԻՈՍԻ ԹՂԹՈՅ ՎՐԱՅ

ԹՈՒՂԹ ԱՌ ՀՌՈՎՄ ԲԱՂԱԲ

(Տես 8 քիւն)

Ս. Վիտյա թղթոյ ամենէն ղեղեցիկն է այս եւ ամենէն վսեմն. եռանդամբ ղեղուն, իմաստիւ ծաղկեալ, լի հոգեով զիր մը, զոր յենթաց անդ քննութեան պիտի տեսնեմք. վասն զի նըպատակակէտն է՝ ուր կը գիմէր, իր անձկութեան եւ ցանկութեան զաղարն հոն է։ Թող Ինքն խօսի։

Յն. — « Իդնատիոս որ է Աստուածազգեաց եկեղեցւոյդ հանգուցելոյ (միշտ նոյն ժամանէլ բայն է ըստ յունին՝ որ հանգցել, հանգուցանել կը թարգմանի 'ի մերոյս. յն. կ'ըսէ. եկեղեցւոյդ ողորմութեան (ժամանելոյ) տօանց յայտնի նշանակելու բայն. ողորմութիւն բառն չկայ 'ի Տպ.) մեծութեամբ բարձրելոյն Հօր եւ Յիսուսի Քրիստոսի միածնի նորա որդւոյ, սիրեցելոյ եւ յուսադրելոյ 'ի կամս այնորիկ որ կամի դամենայն՝ որ ըստ սիրոյ Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ է. որ նստի 'ի զլուխ տեղւոջ աշխարհիդ Հռովմայեցւոյ։ Որ եւ արժանի Աստուծոյ, արժանալայել եւ արժանի երանութեան, եւ զովեալի եւ աճման եւ սրբութեան, եւ յցեալ (նստեալ 'ի գլխիս ըստ յունին. ճիշդ վերին բառիւ) սիրով, կատարեալ օրինօքն Քրիստոսի եւ անուամբ Հօր, Որում ողջոյն տամ յանուն Յիսուսի Քրիստոսի՝ որդւոյ Հօր, ըստ հոգւոյ եւ մարմնոյ միացելոյ յամենայն հրամանս նորա, եւ անխտիր լցելոյ չնորհօքն Աստուծոյ եւ որոյ մօլքուր են յամենայն օտար երանդաց, բաղմասցի 'ի Տէր Յիսուս Քրիստոս Աստուած մեր խնդութիւն անրիծ »։

Այս ամբողջ վերնաղիւրն է թղթոյն. զոր ըստ իմաստին կարդալու է՝ Իդնատիոս, որ եւ Աստուածազգեաց, բաղում խնդալ անրժութեամբ 'ի Տէր Յիսուս Քրիստոս Աստուած մեր, եկեղեցւոյդ 'ի տեղւոջ աշխարհին ոմանք կը կարդան

բստ յունին en topò korion Rômaiôn բստ մերոյս, եւ ոմանք en topò khorou Rômaiôn զոր հարկ է թարգմանել՝ 'ի տեղ-
առդ դասուն Հռովմայեցեոց, այսինքն՝ ուր դասք քրիստոնէից
Հռոմայ ժողովին :

Ձանազան բարդութիւնքն բառից արժան ձայնիւ՝ իմա-
տից զօրութիւնն կը յաւելուն. սակայն առարկութեան պատ-
ճառ չեն կարող լինել, վասն զի ամենէն հնադոյն ձեռագիրք
գնոյն նոյնութեամբ ցոյց կուտան : Ոչ միայն այս, այլ եւ Ս.
Պողիկարպոս նոյն բարդութիւնքն ունի, նոյնպէս եւ Բառնա-
բայ կոչեցեալ թղթոյն մէջ կը տեսնեմք, եւ 'ի Ս. Կղեմայ առ
Կորնթմայիս զրուածին մէջ : Վերջին առղերուն մէջ ունիմք
Kristônymos եւ Patrônymos, որ է անուամբ Քրիստոսի եւ
անուամբ Հօր կատարեալ, ունիմք զարձեալ սակաւ մի փոփո-
խութեամբ Khristonomos, որ է օրինօքն Քրիստոսի կատար-
եալ, ինչպէս բրած է եւ մերս թարգմանիչ, թէպէտ եւ յունա-
կան օրինակս որ 'ի ձեռին անուամբ բարգուած է : Եւ ան-
ման արժանաւոր axiepitevktos, զոր ոմանք կը կարդան
axiepitaktos, որ է բարեկարգ, արժանապէս կարգեալ : Այս
վերնագրին ստղարին աւելորդ իսկ է յիշատակելն, վասն զի՝
պատճառն յայտնի է : Միայն հետաքրքրական այլայլութիւն մը
համարելով՝ նշանակեմք առաջին առղերուն մէջէն հետեւեալն.
« Իդնատրոս . . . եկեղեցւոյդ հանդուցելոյ մեծութեամբ . . .
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի : Որ միայն է որդի սրբոյն եւ
լուսաւորչին, եւ 'ի կամս այնորիկ՝ որ կամի զկեանս ամենայ-
նի » : Յաջորդն թողլով՝ որ նման է զլիսոյն, կը դէտեմք ահաղին
փոփոխութիւնն. որդի բառն Յիսուսի կը վերաբերի, իսկ սուրբն
եկեղեցւոյն, նոյնպէս լուսաւորեալն. զոր չգիտեմ ինչ իմաստիւ
կամ թէ ինչ խորհրդով լուսաւորչի փոխեր է, արդեօք Ս. Լու-
սաւորչի 'ի Հռովմ երթին յիշատակն կարծած է զանել ատեն :

(Շարայարեյի)

Մշակական

ՆՈՐ ԶԵԼԱՆՏԱՅԻ ՄԷՋ ԿԱՐԱԳԻ ԴՈՐՄԱՐԱՆՔ

Նոր Զելանդացի մէջ հիմակ 60 սերտան կայ, 62 կարադի զործարան եւ 55 պանրի Այս ամենուն կախն 56,990 կովեր կը մատակարարեն, միայն այդ զործարաններու մէջ 330 հոգի կ'աշխատու։ Հանուած պանրին չափն է 4,112,000 հազարաւ կրամ, զրեթէ 3,625,000 ֆրանք. 3,050,000 հազարաւ կարադ, զրեթէ 6,325,000 ֆրանքի։

Կառարեալ կանոնաւորութեամբ հաստատուած այս զործարանք՝ մանաւանդ հիւսիսային կղզոյն մէջ՝ երազ քայլերով յառաջ կը զիմեն։ Վերջին վեց տարիներուն արտածութեան հաշուհամարն բաւական է բմբունել տալու համար զայդ։ Այսպէս 1884 ին կարադի արտահանութեան չափն էր 1,576,600 հազարաւ կրամ, եւ պանրինն 1,034,300. միացեալ թաղաւորութեանց բաժինն ըլլալով 264,300 եւ 323,700։ Անցեալ 1893 ի արտահանութեան դումարն էր 5,814,900 կարադ, եւ 4,620,100 պանրի։ Որոյց 5,236,300 ն եւ 4,155,700 ն Մեծին Ռիփանիոյ համար։

Այսպէս Նոր Զելանդացիք եւրոպական հրապարակին վրայ 2,960,000 հազարաւ կրամ պանրի կը բերեն տարուէ տարի. ահազին վաճառականութեան պայքար։

Թասսու (poussif) միւրուն բժշկութիւնը. — Պ. G. Sarcé Դադղիոյ մշակներէն մին՝ երկու թասուղ ու բուռն հաղով օրէ օր հիւժող ձիերն՝ որոց մին քսանուչօրս տարեկան էր՝ բժշկած է։ Երկուքին օրական բոյժն՝ 12 լիտր վարսակ եւ 7500 քիլոյ խոտ էր։

Որ մը խորնեցաւ այդ բոյժն փոխել, եւ 12 լիտր եփած յորեն եւ 5 քիլոյ յարդ եւ 2500 քիլոյ խոտ տուաւ։ Ձիերն սկսան զիրնալ. հազը զազրեցաւ եւ կողերուն բալախուռն կուտնաւորեցաւ։ Դաւարեաց մէջ կը վազվզեն։ Պ. Sarcé այս կերպով ոչ միայն ձիերն փրկեց մահուանէ, այլ նաեւ առ ձի տաւրեկան 276 ֆր. 70 չահ ունեցաւ։

Այս ձիեր մշակութեան միայն կը զործածուին. Պ. Sarcè Ի կարծեաց համեմատ՝ այս կերպ անուշոց կրնայ թուլացուցիչ ըլլալ զուրս ելլող ձիերուն :

Կովերը կրէյու արուեստն . — Գերման լրագիր մը հետեւեալ կիթելու կերպն կուտայ աստա կաթն եւ աստա սեր ունեւնալու համար .

1. Շուտ զործել, զանգաղութիւնն կաթին սերը կը պակսեցունէ .

2. Մինչեւ վերջին չիթն կիթել, վերջին կաթին ծորքն աւմնէն լաւն են .

3. Ամեն օր նոյն ժամուն կիթել .

4. Խաչածեւ կիթել, այսինքն ատաջքէն զէպ յաջ, յետոյքէն զէպ Դի ձախ, եւ հակառակն, այս կերպն աստա կաթն կուտայ քան զուղահեռականն .

5. Հինգ մատով կիթել, ոչ թէ լոյթ ու յուցամատով, աս հտաքակ ստորական եղած է այս սխալ կերպն .

6. Կիթելու համար ընտել զործի չզործածել .

7. Երկնջն ու խեղ կովերն կիթելու ատեն ատաջքի ոտից մին վեր վերցունել, ընտել չղարնել կենդանւոյն .

8. Ձեռքն մաքուր, կովուն ծիծքն ու կաթին ամաններն նոյնպէս մաքուր պահել .

9. Կիթելու ժամանակ կովերուն զլաղումն կամ յուղումն պատճառելու ատիթ ստելու չէ, որչափ հնար է խաղաղ պահել զանոնք :

Այս կանոններէն զարտուողք՝ կաթի քանակի ու կաղմութեան սակաւութիւն կ'ունենան :

Աւրոյի լապտեր. — Քաղաքիս մէջ տեղ տեղ խանութներու եւ ատներու մէջ ալքոլի հրաչէկ լապտերին զործածութիւնն սկսած են ոմանք, որ թէպէտ եւ անկատար՝ սակայն աւելի քան զնաւթն յաջողակ Գինեզործութեան թերթի մը մէջ կը կարդանք՝ որ դաղդիացի թորիչ մշակ մը այլ եւ այլ փորձերով հետեւեալ տեղեկութիւնքն քաղեր է .

Ժամուան մէջ միջին սպառումն, 90⁰ խան ալքոլի . 83 կրամ .

Լուսոյ զօրութիւնն 46 մոմի հաւասար :

Այս թուերով կը տեսնուի որ ժամական սպառումն է 18 կր. 25 :

Նաւթի լապտերն նոյնչափ տառնի մէջ ևւ նոյն զօրութեամբ կ'ընտանէ 179 կր. 4. իսկ լաւտական ձիթոյն կանթիկոյն 193 կր. 2.

Ալքոլն ևւ նաւթն համեմատանք.

Ալքոլի (90°) 1 կրամի ազդեցիկ լուսոյն հաւատարելու համար նաւթն՝ 2 կր. 13 պէտք է : Որով կրնանք կրկին նաւթ պահանջել մի ալքոլի դէմ:

Որով ժամուան մէջ 92 կրամ ալքոլ սպառելով 184 կրամ նաւթ, այսպէս կը հաշուենք զինք. ալքոլի լիտրն 1 ֆր. զնեւ լով ևւ նաւթն 0,30, ալքոլը՝ 90°-ի՝ ժամուան մէջ 2,5 է, իսկ նաւթն 1,5:

Նաւթը յայտնի է որ աւելի սակաւագին է. պէտք է ալքոլի զինք պակսեցունել. բայց թէ լինչպէս. կը խորհին շատերը:

Հաւկրիմ իւդը. — Հաւկրիմն դեղնուցը տաքցունելով կը ճզմեն, ելած հոյզն է հաւկրիմն իւզը, կամ եթերի ևւ կամ ուսրիչ լուծիչ նիւթոյ միջոցաւ:

Այս է պատրաստութեան կերպը. ջրոյ մէջ 68 հաւկրիմ կը տաքցունեն, որչափ հնար է մանրերն ընտրելով, մինչև որ բոլորովին սնկանան. դեղնուցը կը զատեն, (900 կրամ), յախճապակ աժանի մը մէջ խառնելով կը տաքցունեն բայց կրակի վրայ զգուշութեամբ, ևւ կտաւի մը մէջ գնելով ուժով կը ճնշեն: Ալած իւզը նարնջագոյն է. դեղնուցի գոյնէն կախումն ունի:

Տաք եղած առնն վճիտ է ևւ ջինջ, ցրտանալով կը պղտորի, ևւ հանդէկելով բիւրեղակերպ մրուր կը նստեցունէ: Յրտութեամբ բոլորովին կը թանձրանայ:

Հոսն ու համն երբեք հաւկրիմ է, դիւրաւ կը ծթոյ, օդով ու լուսով դոյնը կը փոխէ:

Հաւկրիմ ընդհանուր կազմութիւնն է 60 առ 100 ճերմկուց, 40 առ 100 դեղնուց, սա 25 է մինչև 35% իւզ է. 3660 հաւկրիմ գրեթէ քիւլոյ մ'է:

Հաւկրիմ իւզն անհալ է ալքոլի մէջ, եթերի մէջ դիւրահալ. խտութիւնն է 0,9156, 20°-ի:

Նոր խորհուրդ մը. — Շատ տարիներէ 'ի վեր օդաբան զիտնականք չողեկաւորի ձեւին ևւ օդոյ ընդդիմահարութեան վրայ խորհելով՝ զիտած էին որ միշտ որ ևւ է արագութեամբ ընթացքի խափանարար է մեծապէս օդոյ ընդհարումն:

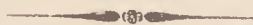
Հաստատուած է որ 70,000 մեղր ժամական վաղըրի գէտ
եթէ խտաշունչ հոյն վիշէ՝ 100 է մինչև 200 չողեշարժ ձիոյ
ուժոյն կը հաւասարի, եւ երբեմն աւելի, որով 1200 ձիոյ ու-
ժէն ոչ շատ պակաս, եւ մերթ մինչև $\frac{1}{3}$ ն չողեկառքի մե-
քենային:

Յիշենք որ անցեալ տարւոյ Ձին ու Ճարոնի պատերազ-
մին ժամանակ՝ զինուորներ կրող չողեկառքն երբ ճարոնի հըր-
ուանդաններէն միոյն մօտեցած էր, սոսկալի հովէ մզուելով ծով
ինկաւ. ահաւոր կորուստով: Ուստի իրաւամբ այդ կորուստն
դարմանելու միջոց պէտք էր գտնել, ինչ որ քիչ ատենէն իրա-
կանանալով 13 ժամուան մէջ անհուն հեռաւորութիւնն սլիտի
հարթէ: Մարտիկիոյ եւ Բարիդի մէջ:

Ամերիկեան չողեշարժք ունին սուր վտարիչ մը՝ այլ այդ
ոչ թէ օդոյ պատառիչ՝ այլ ձիւներու կոյան վտարող զործիք
են, ձմերուան համար:

Այլ հիմակ կ'առաջարկուի՝ որ այդ օդոյ պատառիչ զործին
փոխանակ ուղղակի չողեշարժի հակաէն դրուելու ուղիղ, գէտ
յաջակողմ անկիւն կազմէ, տապարածեալ:

Այս վիճակին մէջ թէ օդն կը պատառէ զիւրաւ եւ թէ
ուրիշ նպաստ մ'ալ ունի, եթէ հակառակ չողեշարժ մը յա-
ռաջէ եւ բախնն երկուքն իրարու, զծէն դուրս կ'իյնայ, մին
կամ միւսն եւ կամ երկուքն, որով ինչ որ ալ ըլլայ հեռուու-
թիւնն կամ վնասն՝ այս յայտնի է՝ որ մինչև այսօր անսնուած
սոսկալի ընդհարումներէ նուազ է միշտ, եւ այս թէպէտ եւ ան-
կատար գարման՝ այլ վասն զի ներկայէս բարի է՝ հարկ է զոր-
ծադրել առ ի ջգոյն յառազուցին:

Աստղաբաշխական

ԱՍՏՂԱԿԵՐՊԻՑ ԲՈՅԼՆ

Պ. Gustave Ravené խաղական աստղաբաշխական թերթի մը մէջ ներհուն ծանօթութեամբ կը զրէ աստղակերպից ամբողջական զանդուածին վրայ, զիս անձանօթ մնայած հրատի արեւամերձութեան խանդարումն հիմն գնելով իր կարծեաց:

Աստղակերպից չրջանակն երկուքի կրնանք բաժնել, առաջնոյն մէջ են առաջին չորս մանր մոլորակներն, երկրորդին մէջ միւս հեռագիտական մոլորակներն եւ այս թուոյիկ աստղերն. այն երկնաքարային կազմութիւնք՝ որ մեր մթնոլորտին մէջէն լուսաւոր հեաք թողլով կը սուրան:

Տեսնենք նախ Barnard ի վերջին մանրաչափական հաշուով այդ չորս աստղակերպից տրամագիծն.

Դիմիորէ (Ceres) 780 հազարամեղր, Պալաս 489 հազարամեղր, Յունոն 190 հազարամեղր, Վեստա 381 հազարամեղր. աստղաբաշխական զրոյ մէջ արուած թուերէն բաւական խըտրոցաւ Դիմիորէ այս խմբին մէջ ամենէն մեծն՝ զրեթէ 800 հազարամեղր՝ եթէ երկրադնդիս խտութիւնն ունենար՝ զանգւածն 1/4000 պիտի ըլլար երկրիս:

Newcomb գտաւ՝ որ հրատի արեւամերձութիւնն ցանկերու մէջ գնելէ առաջ ուղղելու էր. այսինքն 5'55 իւրաքանչիւր զար աւելցունելու էր հաշուին վրայ, որ է 0'0555 իւրաքանչիւր տարի:

Արդ Դիմիորէ առանձինն այս փոփոխութիւնն չէր կարող պատճառել, այլ ամբողջ աստղակերպից բոլրն՝ որ այսօր 400 ի հասած է, եւ զիս կայ, կարող է այդ բանին: Եւ ուրիշ պատճառ չեղաւ հնար խորհել ցարդ, բայց եթէ որոշեալ զանդուածի մը ձգտութեան՝ այլայլող մարմնոյ մեծութեան եւ այլայլութիւն կրողին հեռաւորութեան արդիւնքն չտիկելով: Եւ վասն զի այդ այլայլութիւնն պատճառելու կարող զանդուած մը ծանօթ չէ՝ ուստի գէթ ենթադրութեամբ կրնանք զայդ աստղակերպ բոլրին տալ, որ մեծ զանդուած մը կը կազմէ եւ հրատէն շատ հեռու չէ:

Պ. Ravené տարողջ աստեղակերպից զանգուածն արեւուն 1|37,130,000 ի հաւասարի կը զնէ. երկրիս զանգուածն արեւուն 1 327,000 ն ըլլալով՝ աստեղակերպը երկրիս 1|113 զանգուածն կ'ունենան:

Եթէ մենք պարզ ենթադրութեամբ մը աստեղակերպից թիւն 400 համարենք, եւ խտութիւնն իրերիս հաւասար, կը հետեւի որ մէն մի աստեղակերպ՝ հաւասար մեծութեամբ համարելով՝ 200 հազարամեզր տրամագիծ ունենայ. որով հեռաւորութիւնն իրարմէ 170 հազարամեզր:

Աստեղակերպից բոլորն մէջ կը թուենք նաեւ թուրքիկ աստղերուն (ասուպ) զանգուածն, որոց թիւն անհամեմատ է Օգոստոսի չորս գիշերուան մէջ վառիկանեան գիտարանն 1895ին 1400 հաւ թուած է. եւ ուրիշ գիտարանք՝ մինչեւ 2000 հաւ Նշանակելի է՝ որ ցերեկ եւ գիշեր այդ աստեղներն իրենց անցքը կը կատարեն, որով այդ ամենն հաշուելով իսկ՝ միջոցի մէջ թափառող մանր մարմնոց թուոյն վրայ զաղափար մ'անդամ չենք կարող ունենալ:

Ասկայն կրնայ ըսուիլ՝ թէ այս մանր մոլորակներու զանգուածն իրենց թուոյն համեմատութեան չափով չէ. ուղղակի գիտողութիւնն այսպէս ցոյց կուտայ, վասն զի երկրիս վրայ խնող շանթաքարերու զանգուածն հազիւ մի քանի հազարակրամ կշիռ ունի, մեծ եւ հազուագիւտ զարտուղութիւնք 2000 է մինչեւ 3000 հազարակրամ:

Յայտնի է որ Հրատի աստեղային այլայլութեան պատճառ ըլլալու համար՝ զանգուած մը պէտք է. եւ այս որչափ աւելի բազմաթիւ աստեղակերպից բաշխուի՝ այնչափ իւրաքանչիւրոց զանգուածն կը պզտիկնայ: Այս աստեղներու անհամար թիւն այս կերպով Պ. Ravené ի կարծեաց հաստատութիւն կուտայ:

Այս հաշուով կը տեսնենք՝ որ աստղաբաշխութիւնն սքանչելի արդիւնք կը ծնանի երբ իրական զրից ամենաոդոյզն յամեցունն 'ի նկատի ունելով հաշուականին վրայ՝ ինչպէս է Հրատի արեւամերձութեանն՝ տարեկան հաշիւն կը դառնէ եւ միանգամայն օրատճառն այդ յետամնացութեան:

Կ'ուզէք այդ տարեկան բոլկի մը 5 հարիւրերորդ ամենա նաչնչին թուոյն արդիւնքն գիտնալ. որ յաչս ամենափութէ կ'երեւի: Հրատին արեւէ հեռաւորութեան միջոցն 225,400,000 հազարամեզր է: Այս մեծութեամբ ճառագայթի մը շրջանակն գիւրաւ կ'ըմբռնենք թէ սրչափ է. որով աղեղի բոլկէ մը՝ (ամա

սողջ շրջանակն ունի 216,000) 6000 հազարամեղրի նշան է : Տարեկան այլալուծիւնն ըստէի աստնորորդէն պակաս ըլլալով՝ 600 հազարամեղր ըսել է: Եթէ աստղաբաշխական յառաջդիմութեան փափաքօղ ենք՝ պէտք է տեսնենք նաեւ տիեզերաց ըսքանչիւի ներդաշնակութիւնն, եւ յիշենք որ ճարտար Աջն այս ամենն կարգադրած է եւ անքուն Աչքն կը հսկէ վրանին:

ԵՐԵՒԱԿԻ ՄԱՆԵԱԿՔՆ

Անոնց ներկայ հաստատութեան եւ ապագայ եղծման պատճառն

Պ. Ligondès ի վերջերս հրատարակած յօդուածին մէջ կը կարդանք ուշագրաւ յաջորդ տեղեկութիւնքն. 1. Երեւակի մանեակներուն ներկայ դոյութիւնն. 2. Կարծիք, թէ երբեմն ամեն մօլորակ՝ նոյն իսկ երկիրս՝ Երեւակի մանեկաց նման հարթ մանեակներ էին, կեղրոն ունենալով զԱրեգակն. ժամանակաւ կիսատեղով երկու ծայրերն քաշուեր են եւ զնդաձեւ խտանալով կազմութիւն տուեր են մօլորակներու:

Այլ թէ ինչ պատճառաւ այնչափ երկար ժամանակ մանեակաձ եւ մնալէ յետոյ՝ խորտակեր են, եւ թէ ինչ պատճառաւ դեռ եւս Երեւակի մանեակքն՝ հակառակ մեքենականութեան օրինաց այսպէս հաւասարակչիւ վիճակի մէջ կը մնան: Դիտողութիւնն հաստատած է՝ որ Երեւակի մանեկաց կազմութիւնն է մանր աստեղակերպիւ բոյլերէ, կամ հաստատուն մարմնիկներէ, եւ կամ մեծամեծ տիեզերական մանրամաղ փոշիէ:

Եթէ աչքերնիս վկայելու չըլլար՝ անկարելի պիտի համարէինք, կը տեսնենք որ լաղմաթիւ մարմնիկներ իրարու ետեւ շարուած են անշարժ. ոչ ձողողութիւն, ոչ վանողութիւն զիրենք տեղերնէն չեն շարժեր: Լուսնթաղն երբ զուգադիրութեամբ Երեւակի մօտենայ՝ այդ հաւասարակշռութիւնն չփոխուիր:

Հետեւինք Լալլասի կարծեաց. եթէ արեւէն ամենահեղի գտնուող աստղերն ամենէն նուաղ ջերմութիւն կ'ընդունին, սակայն ՚ի հակառակէն իրենց սեպհական ջերմութիւնն ամենէն աւելին է. վասն զի ամեն մօլորակներէ յետոյ կազմութիւն առած են: Եւ ոմանք այն վիճակի մէջ են՝ յորում էր երբեմն միլիոնաւոր տարիներ առաջ հրալուս երկիրս: Որով կրնանք համարիլ՝ թէ Երեւակն դեռ քանի մը հարիւր աստիճան զրոյն վեր տաքութիւն ունի:

Այս պայմանաւ, Երեւակի մանեակներն կազմող մարմնիկներն փոխադարձ ձգողականութեամբ կը հսկին եւ կը վանին իրարմէ իրենց ջերմութեան թռթռման ազդեցութեամբ :

Վասն զի եթէ երկրիս վրայ ջերմութեան թռթռումնք չնչին ազդեցութիւն կը զործեն մարմնոց վրայ, բաց 'ի կաշային ամոնաթեթիւ մասնիկներէ, պատճառն երկրիս անհուն ձգիչ զօրութեան եւ մարմնոց ծանրութեան արդիւնքն է : Երեւակի մանեակներու մարմնիկք բոլորովին այլ պայմանաց տակ կը թռչնուին Երեւակի ձգողութենէն կեզրոնախոյս զօրութեամբ ազատած միջոցի մէջ առանց իրարմէ վրդովելու կը կենան :

Այլ Երեւակ եւ իր մանեակներն անշուշտ պիտի ցրտանան : Այն ատեն մարմնիկք իրարու մօտենալով պիտի չվանին իրարմէ այլ պիտի միանան : Որ եւ է դոյզն պատճառաւ պիտի խորտակին եւ լուսաւոր արքանեակներ կազմեն :

Ջերմութիւնն հաւասարակչիւ կը բռնէ տիեզերական մանեակներու մասերն, ցրտացումն զանոնք կը խորտակէ :

Ի ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽՆԵԱՑ

ՏԱՂ ԵՒ ՔԱՐՈՉ ԿԱՄ ԳԱՆՉ

ՍՐԲՈՅ ԱՌԱՔԵՒՈՅՆ ՊԵՏՐՈՍԻ ԵՒ ՊԵՒԴՈՍԻ

Վերջերս 'ի Կեսարիոյ կապաղովկացւոց ձեռքերնիս հասան կրկին թուղթք մաղաղաթեայք եւ բոլորովորք, որք ժամադրքի մը ներքին կողքերէն հանուած են : Թէպէտ սոյն ժամադրքը զրուած է 'ի թուին հայոց ՌՃԳ (—1654ին) թղթի վրայ ու բոլորաձեւ գրով, սակայն յիշեալ մաղաղաթք՝ ըստ վկայութեան հնազգէտ տնձանց՝ ԺԲ-ԺԳ դարուց ձեռագիր են :

Այս կրկին մաղաղաթներուն առաջինն այբուբենական ըսկըզնատառերք Տաղ մ'է 'ի պատիւ սրբոց զլիաւոր Առաքելոյն Պետրոսի եւ Պողոսի, գեղեցիկ բանաստեղծական հանճարով ոգեալ 'ի չափս հայկական՝ անյայտ հեղինակէ մը : Վերջայն Յովհաննէս Վարդապետ Թորոսեան 'ի Մխիթարեան Ուխտէն Ս. Ղազարու լարեհաճած ըլլալով ընդօրինակել տալու եւ առաքելու նոյն Վանատան ձեռագրաց վրայէն սկզբան պահաս մասն եւ վերջի թերի տողերն, այսպիսի || նշանով մատ-

հոգեյց կ'ընենք ձեռագրիս մէջէն պակսած հատուածքը: — Իսկ երկրորդը՝ Քարոզ կամ Գանձ մ'է նոյն Ա. Առաքելոց նուիրեալ, բայց ախտն որ վերջին կտորը կը պակսի եւ հնարաւոր չեղաւ ամբողջացնել զայն: Հայկազեան բազմիքն սոյն Գանձին առաջին ասդին մէջ գտնուած ինքնաձագ տնուան համար վկայութիւն բերելով «Գանձ վառաց» էն մինչեւ «յաւիտեանս» մասը, կը նշանակէ 'ի ստորեւ Նար. Գնձ. առաք. եւ մարգ. եւ 'ի ցուցակի տնդ մատենադրաց մերոց 'ի զլուս Ա. հատորոյն կը գնէ այսպէս, «Նար. Տաղ . . . , գտաք եւ 'ի միում հին գանձարանի զգանձ սրբոյս 'ի վերայ առաքելոց եւ մարգարէից» : Ուստի չիք երկրայութիւն թէ մեր երանաշնորհ Հօրն եւ հրեշտակին 'ի մարմնի՝ Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ գրչէն եղած է այն Գանձն , յեւս կոյս ժ. գարուն : Այսու հանդերձ 1840 ին Վիննաիկ հրատարակուած Գրիգորի Նարեկացւոյ մատենադրութեանց հատորին մէջ չկայ այն :

'ի վերջոյ կ'աւելցնենք եւս թէ վերոյիշեալ մասոյցիքը գրուած ըլլալով 'ի վանս Ա. Աստուածածնի որ 'ի զիւզն Թոմարգա՝ Կեսարիոյ հարաւարեւմտակողմն եւ նոյն քաղքէն ութ ժամ միայն հեռու, շատ հաւանական է որ երկու մագաղաթքն հանուած ըլլան հոն գտնուած հին ձեռագրէ մը : Սոյն ժամուրդոյ մէջ 'ի սկիզբն Պատարագի գրուած խոստովանիմին հետեւեալ ձեւին վրայ ընթերցողաց մտադրութիւնը կը հրաւիրենք, որովհետեւ յայտնի կ'երեւի 'ի նմին թէ 'ի յիշեալ վանս առանձին պաշտօնատիրութեամբ մեծամեծար պատիւ կ'ընծայուէր Գլխաւոր Առաքելոց. ահաւասիկ այն. «Առստովանիմ առաջի Աստուծոյ եւ սրբուհւոյ Աստուածածնին, եւ Յովհաննու Կարապետին, եւ Սրբոյն Ստեփանոսի Նախավկային, եւ Սրբոյ Առաքելոցն Պետրոսի եւ Պաւղոսի եւ Սրբոյ Մարգարէիցն եւ առաջի ամենայն սրբոց». եւլն :

Յ. Վ. Մխչեան

Տ Ա Ղ

Սրբոց Առաքելոցն Պետրոսի եւ Պաւղոսի

|| Այսօր ծաղկեցայք ծառք կենաց ընդ աիւղերս.
Բանալիք եղէք արքայութեան ամեն Աստուծոյ.
Գլուխ առաքելոցն ո՛վ երանեալ || սուրբրդ Պետրոս,

Դասակից վերնոյն՝ արիացեալ մեծը Պաւղոս,
 Երկրի փողը կենաց եւ ձայնակից վերին զօրաց,
 Զարդարիչ էք սուրբ եկեղեցւոյն հեթանոսաց,
 Կոստան Բանին մեծ սպասաւորք եւ քարոզիչք,
 Ընդ արարածոյ միշտ բարեխօս մեզ 'ի յերկինս,
 Թագաւորին սերովքէից մեծ զատաւորք,
 Ժուժկալեալք 'ի մարտ պատերազմին Բելիարայ,
 Իշխանք իշխեցողք՝ 'ի քրովքէից թագաւորէն,
 Լըւան հեթանոսք երկըրպապեն արարողինս,
 Խորանք հաւատոյ՝ սինք հաստատունք եկեղեցւոյ,
 Ծովք ծիրանափայլք ներկեալք արեամբն Յիսուսի,
 Կարկեհան քարնք եւ յասպիս ամենամեծք Աստուծոյ,
 Հիմունք ամրութեան եւ սինք անշարժ եղեալ յերկինս,
 Զայնք 'ի տաճարէ, նոյնք եւ բարբառք 'ի քաղաքի,
 Դամբարք լուսատուք ընդ տիեզերս վառեցայք,
 Ծըշմարիտ վեկայք եւ առաքեալք Աստուածորդւոյն,
 Մարդասիրապէս նորոգեցիք զազգըս մարդկանս,
 Յորդառատ վըսակք 'ի բերանոյ ձեր բըղխեցան,
 Նոր քաղցր օգովն արբուցանել զգրախոս Աստուծոյ,
 Շառախղք կենաց եւ ճանապարհ || արքայութեանն,
 Ո'վ սուրբք Աստուծոյ եւ բարեխօս վասն աշխարհի,
 Զարչարանըս Տեառն յանձնըս ձեր բարձեալ բերիք,
 Պեարոս եւ Պաւղոս՝ ո'վ երջանիկք սուրբ առաքեալք,
 Զերմեռանդ սիրով աղաչեցէք զամենակալն,
 Ռեւտական սիրով ցող քաղցրութեան մեզ ցօղեցէ:
 Սոսկալի հիմունք, եւ աշակերտք Մեսիային,
 Վարդապետք՝ մըշակք եւ սերմանիչք բանին կենաց,
 Տեսիլք հողեղէնք եւ յանմարմինս սուրբ զըւարթունք,
 Բննական լուսոյն օրհնաբանիչք՝ բարեբանողք,
 Յընծացաւ այսօր Հըռոմ քաղաք արեամբ ձերով,
 Իսեալ զարդարի եւ պանծացեալ զըւարճանայ,
 Փայլեալ ծաղեցայք Հոգւոյն օծմամբ լրտաբիժնաւ,
 Քրիստոսի Փըրկչին պըսակաղին փառք յաւիտեանս:

ՔԱՐՈԶ ՍՈՒՐԲ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

Պաւղոսի եւ Պետրոսի

Գանձ փառաց խորհրդոյ ինքնածագ լուսոյն . զսեալք 'ի
 սկզբանէ եւ ծածկեալք առ Հօր յաւիտեանս . 'ի լրումն ժամա-
 նակաց յայտնեալք եւ կոչեցեալք յմրդւոյ, հախացուցիչք տիե-

զերաց, եւ լուսաւորիչք ընդհանուր ազգաց եւ ազանց, առաքեալք սուրբ Առաքելոյն 'ի յերկնից 'ի խնդիր մերոյս կորուսեալ բնութեանս: Հայցեմք զոգորմութիւն վասն առ 'ի ձէնջ հաւատացելոցս յանմահութիւն, ազաչեմք:

Որք նախ քան զսկիզբն էիցս ընտրեցայք խկապէս եւ հաւճոյացայք, անհամեմատ զերազանցութեամբ փառազարդ զոլ լուսանիւթիցն 'ի յերկնիս բոցեղինացն. զանծայրափակ էական ծաղումն հիւթի պարագրեալ 'ի մարմնի տեսէք. եւ 'ի վերնատունն ձեռամբ բարձրելոյն զբաժակն արբէք զանմահացուցիչ, եւ համայն սեռի մարդկութեանս զկենդանականն մատուցակեցէք զարբումն. հազարապետք մեծի խորհրդոյն, եւ վարժմամբք աստուածայնութիւն լցեալ իմաստիւք՝ քարոզք անտեսութեանն 'ի մեզ միացելոյ Բանին: Հայցեմք զոգորմութիւն:

'ի վերին կարգեալ պետութիւնս հրեշտակացն զօրով համապատուրք. 'ի հ . . . (Հապարդը Բեբէ):

ՄԱՆՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Նոր ջրանցք մը. — Քիլի ջրանցքն հազիւ աւարտած է՝ եւ ահա Ռուս լրագիրք կը հաղորդեն՝ Պալդիկ ծովն Սեւ ծովու հետ ջրանցքի մը ձևքով միացունելու խորհուրդն եւ որոշումն Ռուս կառավարութեան կողմէ:

Նոր անցքին ծրագիրն մանրամասն հրատարակուած է. 1600 հազարամեղր (1,600,000) մեղր երկայնք պիտի ունենայ, 8,22 մեղր խոր, երեսին լայնութիւնն՝ 64 մեղր, եւ յատակինն՝ 34,73 մեղր:

Ռիկայէն սկսելով՝ Դունայի, Պերեդինայի եւ Տներերի բնիմացքով՝ Քերսոնի մօտ Տներերի բերնով պիտի մանէ Սեւ ծով:

Շինութիւնն դժուարին չէ: Ելեկարական լուսով պիտի լուսաւորուի, որով զիշերներն առանց դժուարութեան կրնայ նաւարկուիլ. ժամը 11 հազարամեղր պիտի կարենան ընթանալ նաւերն. որով վեց օրէն Սեւ ծովէն մինչեւ Պալդիկ պիտի հասնին:

Հինգ տարի պիտի տեւէ աշխատութիւնն, հինգ միլիոն բուսլի ծախսով:

Ելեկարականութիւնն եւ շուքի. — Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց տմենէն կարող եւ ամենէն հարուստ կրկին Բնկերութեան 'ի մի ձուլմանն' ելեկարականութեան եւ չողւոյ միջի պայքարն լուծուած կրնայ համարուիլ : Նոր ընկերութիւնս Baldawin Nestinghouse պիտի սկսի ելեկարական շարժիչ մեքենայ մը պատրաստել առկ, որ երկաթուղւոյ չողեշարժին տեղ փոխանակուելով՝ 150 մզոն կարել կարենայ ժամուան մէջ : Այս ընթացքով Նիւ Յարքէն մինչեւ Չիքագո՝ ութ ժամ պիտի տուէ :

Այգչափ երազութեամբ անխնեւուն չարաչար չփմանէն ծաղիկիք անպատեհութիւնքն՝ կրկին ընկերութեանց արուեստողէաք շատ զիւրին կը համարին դարմանել :

Երկրագնդիս նեքքին շերտութիւնն . — Գերմանիոյ մէջ Զլլտադախի մօտ, ուր աշխարհիս տմենէն խոր ջրհորն կը զլտանուի, երկրիս ներքին ջերմութիւնն ուղած են հաշուել հետեւեալ կերպով .

Ապակեայ երկայն լաց բերնով զլանիկ մը անդիկով լի, ուրիշ քիչ մ'աւելի երկայն դոյ բերնով զլանիկի մը մէջ փակելով, ջրհորին խորն իջուցին :

Բարձր ջերմութեան ազդեցութեամբ անդիկն ապակիէն կը պորակայ երկաթեայ զլանիկին մէջ : Եթէ գործին հանուի ջերմութենէն, անդիկն կը խոնարհի ապակւոյն մէջ, այլ զուրս թափածն ներս չկրնար մտնել :

Եթէ ապակին ամբողջ կազմութեամբն տաք ջրոյ մէջ ջիւսուցանեմք՝ մինչեւ որ խոնարհած անդիկն բարձրանայ չրթանց հաւասար, այն առնն տաք ջրոյն ատրիճանն կատարելապէս հաւասար կ'ըլլայ չափուած ներքին ջերմութեան :

Այս կերպով անոնուեցաւ որ 1392 մեղր խորութեան ջերմութիւնն էր 49⁰ հարիւրաչափի : Եթէ այս համեմատութեամբ ջերմութիւնն ասուելու, 3000 մեղրին 100 աստիճան պիտի ունենամք. եւ 75 հազարամեղրին՝ լոնոսկին պիտի հալի. որ է 2500 հարիւրաստիճանի :

Իսկ մեք կ'ըսեմք. որչափ ալ փորձն լաւ եւ ճիշդ, այլ հետեւութիւնն ոչ այնպէս. վասն զի իւրաքանչիւր երկրի ներքին կազմութիւնն եւ վիճակն քննելու է նախ . եւ այնչափ անգամ որչափ մեղր կամ դէթ կէս հազարամեղր (500 մ.) առաջ երթամք դէպ 'ի խոր. եւ վասն զի այս անհնարին է, անհնարին է եւ երկրիս ներքին ջերմութիւնն գտնել :

Լուսաւոր դրօշակ մը. — Ընթերցողաց ծանօթ է Գերմանիոյ կայսեր Հռենցցոյէտն զբօսանաւն՝ որով վերադառ ինքնակալն այցելեց Կ. Պոլիս : Նոյն նաւուն վրայ այս օրերուն կայսերական զօջ մը պիտի բարձրանայ երկարական լուսով : Դրօշակն չորս մեղր քառակուսի տարածութեամբ, զեղին ենթակայի վրայ կայսերական արծիւն եւ երկաթեայ խաչն պիտի կրէ, չրջապատեալ ծիծիւնն ըզմաթիւ արծուիկներէ եւ պըսակներէ, որք բիւրաւոր մանր երկարական գոյնզգոյն լուսորէ պիտի կազմուին : Քիչ մէջ առաջին փորձերն սքանչելի երեւոյթ տուին. խաւարի մէջ հիանալի է զեղեցկութիւնն :

Աստեղեկի եւ կերպասներու վրայի խղի բիծն հաճեալ կերպն. — Բեռլինոյ (esprit du térébinthe) սղւոյն մէջ փեւտուր թանաթով բիծերն թրջել, եւ սղւոյն ցնդելէն յետոյ արասաւոր տեղն ձեռքով չփշփել : Բիծն կ'անհետի : Լաւ եւս իսկ է վրձնաթով մը չիւղ եւ քիչ մը զինեոյ սղւով նորէն թրջել, հետքն անգամ չմնար :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՈՒՀԻ ՄՈՆԻԳԱՅԻ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՅ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Վ. ԱՐԻԿԵԱՆ

(Շարունակութիւն. Տես քիւ 9)

Այս է ահաւասիկ սուրբ Օգոստինոսին ուղղապատ խորհրդածութիւնը. եւ թէ որ սրտին վաւերութիւնն եւ ազնուութիւնը ծանօթ չըլլային մեզի, կրնայինք ենթադրել որ այն խորհրդածութիւններն իւր լարեկրօն մայրը Հնչած ըլլայ իրեն : որովհետեւ քրիստոնեայ կին մը այս կերպով բմբռնած է կրօնքը. այն խրթին եւ խորհրդաւոր բայց սքանչելի սկզբունքները կանայք ոչ կը տարլին եւ ոչ ալ կը քննաբանեն, այլ կը զգան միայն : այն խորիմաստ եւ լուսաւոր խորհրդածութիւններն ը-

նելու համար՝ կոնայր մեծ հանճարեղութեան կարօտ չեն : կը բաւէ որ իրենց սրտին ճախին ականջ կախնու :

Օգոստինոս իւր հազուադիւս հանճարեղութեամբն այս ըսկըզրուները գանալէն ետքը բոլոր ուժովն առաջ գիւմելու աշխատեցաւ : ուղիղ արտաբանութեամբ , եւ խնդիրները հետազոտելու համար ունեցած կորովի գաւազանքովը , յուսոյ փառաւոր կայծեր կը սկսի արձկել իւր ազօտ դաղափարներուն վրայ : «Ննիթալրելով որ, կ'ըսէ ինքն իրեն, Աստուած մարդուն խօսած ըլլայ, ինչ մասնաւորութիւն պիտի ունենայ այն աստուածային խօսքը, տարակոյս չկայ որ մարդկային խօսքէն բոլորովին տարբեր նշանաւորութիւն մը պիտի ունենայ, ինչու որ մարդս նշուածս է եւ տկար, թէ ժամանակն եւ թէ տարածութիւնն տմէն կողմէն զինքը սահմանած է. ըստ այնմ իւր խօսքերն ալ նոյն յատկութիւններն ի հարկէ պիտի ունենան իսկ Աստուած անսահման, յաւիտենական, ամէն ժամանակներն, ամէն տարածութիւններն եւ ամէն հոգիները միանգամայն բովանդակելով, իրեն խօսքն ալ պէտք է որ անսահման եւ յաւիտենական ըլլայ» :

Ասոր վրայ Օգոստինոս սուրբ գիրքը կը բանայ, այն գիրքն որուն մէջ կը գտնուի՝ զարեւու մէջ հռչակուած Աստուծոյ ճշմարիտ խօսքը, ըստ դաւանութեան ուղղափառ Եկեղեցւոյ : Յիշատի մեծ կ'ըլլայ զարմանքն երբոր կը գտնայ այն զրոյ մէջ այնպիսի բան մը, որ մինչեւ այն ատեն սորված բաներուն չէր նմաներ, ինքն որ այնչափ գիրք կարգացեր էր. կը լսէ խօսք մը աշխարհքիս չափ հին, տարածութեան չափ անհուն, ճշմարտութեան պէս մի, առաքինութեան պէս սուրբ, անփոփոխ եւ անքակտելի, թէպէտ եւ միշտ արհամարհուած, զեր ի վերոյ ճոխ եւ արդաստուոր, բարոյապէս ալ չատ վսեմ, այնպիսի խօսք մը, որ չկրնար բղխած ըլլալ եթէ ոչ յաւիտենական, անհուն, անփոփոխ, ամենակարող, սուրբ, մէկ խօսքով Աստուածային խելքէ մը :

Բայց զարմանքը չատ աւելի մեծ կ'ըլլայ երբոր կը տեսնայ այն խօսքին մարդկային հոգւոյն հետ ունեցած համաձայնութիւնը եւ յարմարութիւնը. կը հասկնայ որ այն խորիմաստ եւ վսեմ համաձայնութիւնը այն էակը միայն չնչած պիտի ըլլայ որն որ հոգւոյ արարիչն է : «Սուրբ զրոյ մէկ կողմէն պարզութիւնը յարմար էր, կ'ըսէ Օգոստինոս. պարզամիտ անձանց ընդունակութեանը, միւս կողմէն այն խօսքերուն նիւթական կեղեւին տակ ծածկած խորիմաստ եւ սքանչելի դաղանքները :

կը վայէր խնայողուն եւ սրամիտ անձանց , եւ այս բանս զիս վերջին աստիճան հիացման մէջ ձգեց , եւ այս պատճառաւ Սուրբ զիրքը շատ յարգելի եւ հաւատարմաւ արժանի երեւցաւ ինծիս Ոճին թէ՛ պայծառ վեհաօրէններն եւ թէ պարզութիւնն ամէն տեսակ կարողութեան եւ ընդունակութեան միանգամայն կը պաշտանէր , եւ ասով թէ որ ամէն ստորին կարգի մարդիկն անխափր ընդունելով իւր ընդարձակ զիրկը , կը պահպանէր եւ կը մոռցանէր զանոնք իւր խօսակցութեան խօնարհ պարզութեամբ , մի եւ նոյն ժամանակ զօրաւորագոյն հանձարներն ալ կը կրթէր , կը ճարակէր , եւ լուսաւորութեանց բարձրագոյն զազաթները կը հանէր » :

Այս խորհրդածութիւններով Օգոստինոս՝ իւր որսին միտութեան մէջ եւ զմայլած աչքին զիմաց , կամաց կամաց կը նըշմարէ այն աննման տեսարանը զոր ուղղափառ Եկեղեցին կ'ընծայէ միշտ մեզի , բովանդակելով իրեն մէջ՝ ինչպէս աստուած , ամէն ժամանակները , ամէն տեղումնքն եւ որ զեղեցիկագոյնն է , ամէն հոգիները՝ Մի եւ նոյն լուսով կերակրելով անխափր մեծերն ու պզտիկները , դիտունն ու դամիկը , տրծիւն ու աղաւնին , եւ ասով տարբերելով այն հերեաթիկոստիկոն հաւատքներէն եւ աղանդներէն , որոնք միշտ չափաւոր , միշտ անձուկ , միշտ սահմանաւած են , զանոնք հնարով անձանց խելքին պէս : Կան աղանդներ որոնք մեծամեծաց կը պատկանին , դամիկը չկրնար հասկնալ զանոնք , կան որ դամիկին համար յարմար են , եւ մեծամեծները կ'արհամարհեն զանոնք , մէկ խօսքով այն ամէն աղանդներն՝ իրրեւ նշան իրենց մոլորութեան , կը կրին իրենց ճակարկն վրայ ամեն ժամանակներն , ամեն տեղումնքն եւ մահաւանդ ամեն հոգիքը բովանդակելու անկարողութիւնը « Ես այս ամէն բաներու վրայ կը մտածէի , կը գոչէ վեհաօրէնամբ սուրբ Օգոստինոս , եւ զուն , ս՛վ Աստուած իմ , իմ քաջ էիր : Եւ կը հառաչէի , եւ զուն մտիկ կ'ընէիր զիս . ես կը ծփայի այն մըրըրկայոյդ ծովուն վրայ , եւ զուն իմ ընթացքս կ'ուղղէիր Ես թափառական ժուռ կուգայի տակաւին աշխարհքիս ընդարձակ ճամբուն վրայ , եւ զուն զիս առանձին թող չէիր տար : »

Այս նորածին եւ միանգամայն սքանչելի տեսութիւնները կը զմայլեցնեն զենքը , բայց չեն դարձներ : Այն խորհրդածութիւններէն չհեռեցնէր որ հաւատաքը զուլէ այն սուրբ զրոյ մէջն է , կը խոստովանի միայն որ ուղղափառ Եկեղեցին շատ զեղեցիկ , շատ օրինաւոր եւ շատ վեհ մարդապետութիւններ

կը սորվեցնէ. չմխտէր որ մեծամեծ եւ մանաւանդ սրբակեաց եւ անկեղծ անձինք, ինչպիսի են Սրբուհի Մոնիզա եւ սուրբ Ամբրոսիոս, ընդգրկած են զայն եւ կը պաշտպանեն : Ուստի արժանի կը դառնէ որ այնպիսի վարդապետութիւն մը ամենայն ուշադրութեամբ կարգացուի, եւ յարգութեամբ քննութեան ենթարկուի : Եւ իւր հողւոյն վիճակն՝ Օգոստինոս հետեւեալ զարմանալի խօսքովը կը հասկցնէ մեզի. « Այն տոհմները Կաթողիկէ հաւատքն ոչ յաղթուած՝ եւ ոչ ալ յաղթուող էր յիս » :

Այն օրուէնէ ծագածութիւնները մէկզի կ'ընէ, սրտէն նստաւորները կը վաճառէ, եւ զէպ ի ճշմարտութիւն տալլին քայլ մը կ'առնուի : « Վերջապէս, կ'ըսէ, ամէն որ եւ իցէ վարդապետութիւններէ հրաժարելով, բայց Ամբրոսիոսինն ալ չընդունելով, առաջադրեցի որ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ զիրիւ բնակիմ պարզ երախայ, ինչպէս որ արդէն մայրս զրեղ տուած էր զիս, մինչեւ որ կատարեալ լոյս մը ծագելով՝ խաւարը բոլորովին փարատէր եւ լինթայքս լուսաւորէր » : Տարակոյս չկայ որ Օգոստինոս այն փնտռած լոյսը զիւրաւ կը գտնար թէ որ ուղեւ նոր յանձնել իւր սրտին խռովութիւններն եւ տարակոյսներն արժանեալի եւ պատկանելի անձի մը. բայց հիւանդի մը պէս որ աղէտ բժիշկներէ աչքը փակցած ըլլալով, ալ քաջագոյնին ալ չհամարձակիր վստահիլ, մեծ ընդդիմութիւն մը կը զգայ իւր սիրտն ուրիշի մը բանալու, տարակոյսները հազարգելու, եւ հարկաւոր եղած դարմանը խնդրելու : Այսու ամենայնիւ կայ անձ մը, որն որ Օգոստինոսի ներկայանալով, կրնայ զրաւել անաւտարակոյս անոր վստահութիւնը : Եւ այն անձը սուրբ Ամբրոսիոսն է : Բայց ինչ հիանալի վարմունք, կարծես թէ Օգոստինոսին այն խեղճ վիճակը սուրբ եպիսկոպոսին հողը չէ ամենեւին. կարծես թէ երիտասարդ պատանւոյն ներքին այլալուծութիւններէն լուր չունի : « Ամբրոսիոս չէր գիտեր, կ'ըսէ սուրբ Օգոստինոս, հողւոյս տառապանաց ուժգնութիւնը, եւ չէր տեսնար այն խոր անդունդն որուն մէջ գլորակելու վրայ էի. զինքը տեսնալու կ'երթայի տարակոյսներու գործան մը գտնալու յուսով՝ բայց ինքը զիս չէր մտածեր. անհամար անձանց հետ ունեցած զբաղմունքներէն, եւ անոնց տուած ամէն տեսակ հող ու խնամոց պատճառու, ժամանակ չէի գտնար ուղածիս պէս խօսակցելու. եւ թէ որ վայրկեան մ'ալ ազատ ժամանակ ունենար, այն վայրկեանն ալ կամ իւր յովնած մարմնոյն հարկաւոր եղած անունը կուտար, կամ թէ իւր հողին կազմութիւնը

համար հոգեւոր ընթերցմանց կը պարապէր»։ Օգոստինոսի այս ըսածն ինչպէս կրնանք մեկնել, կրնայ ըլլալ որ այնքան տե-
տութիւններ ընելէն ետեւ Ամբրոսիոս այն երիտասարդ պա-
տանւոյն տարակոյտներն եւ խռովութիւնները չգիտնայ, այն-
պիսի պատանւոյ մը՝ որուն՝ մեծ համբաւը Միլանու մէջ ամե-
նուն բերանն է, ամենուն ուշադրութիւնն եւ սէրը զրուած է .
միթէ Մոնիզա քովը չէ . չեթիթար տեսնելու արդեօք սուրբ
Ամբրոսիոսը, իսկ իւր սակաւ այցելութեանցը ժամանակ Օգոս-
տինոսէն ի զատ ո՞րուն վրայօք կրնայ խօսիլ այն անմիտութար-
մայրը, ինչ կրնար ըլլալ խօսակցութեանցը նիւթն եթէ ոչ իւր
որդւոյն անձկութիւնները թէ որ այս այսպէս է, ինչպէս կըր-
նայ ըլլալ ուրեմն որ այնպիսի գիտուն, եռանդնալից եւ իշխա-
նութեան տէր եպիսկոպոս մը՝ չաշխատի դարձնելու առ Աստ-
ուած այնպիսի պատանի մը, որն որ իւր անուան վրայ աննը-
ման փառք կրնար աւելցնել Օգոստինոս կ'ըսէ որ շատ զրա-
զած էր. բայց կորսուած պատանւոյ մը ճշմարտութեան ճամ-
բան սորվեցնելէն տւելի ինչ արդիւնաւոր, աստուածաճանց եւ
եպիսկոպոսաւայել զբաղմունք կրնայ ըլլալ. մանաւանդ Օգոս-
տինոսի նկատմամբ, որ անկեղծութեամբ գանալու կը ջանայ
ճշմարիտ հաւատքը, եւ գանալով զայն, ընդհանուր Եկեղեցւոյ
փառքը կրնայ աւելցնել, եւ անյազմելի ախոյեան մը հանգիստ-
նալ ճշմարիտ կրօնքին։

(Շարայարեղի)

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

ԱՌՁԵՌՆ

ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅՏԵՐԷՆ-ԳԱՂՂԻՆԵՐԷՆ

Նոր տպագրութիւն (երկրորդ.)

Ուղղեալ եւ յտեղեալ

աւելի քան 50000 րաւ, ոճ եւ այլն,

Սոյն օգտակար գործ՝ կը բովանդակէ հայերենի ընթացիկ բոլոր բառերէն զատ՝ գիտական եւ արուեստական բազմաթիւ բառեր, ոճեր եւ ասացումներ, իրենց զազդ. թարգմանութեամբն: Բառից զանազան առումները բացատրուած են բազմաթիւ օրինակօք:

Գործոյն վերջն աւելցուած է զազդ. լեզուի անկախօն եւ պախառուար բայից պարզ ժամանակներու ցանկն՝ հանդերձ պիտանի եւ կարեւոր ծանօթութեամբք: Էջ իւր 1000, ընտիր թուղթ, մաքուր տպագրութիւն:

Դին	{	զօրաւոր քառյոթն: զահեկոն	25
		լաթակաղմ	27
		կիտակաչի	32

Կեդրոնատեղին է Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ վաճառատուն, թիւ 27, Ֆինանսըլար, Կ. Պոլիս: Կը գտնուի Պ. ՊԱԼԵՆՅԻ եւ բոլոր հայ գրաթաճառաց քով, ինչպէս նաեւ Բերա, Մեծ փողոց, ՎԱՅՍԻ եւ ՔԱՅԼԻ գրաթաճառանոցները, եւ Ղալաթիա Մանմուտի: ձառուեալ, թիւ 42, ՌՕՄԱՆ եւ ԸՆԿ. թղթաւաճառանոց:

ՊԱՏԿԵՐ՝ տասն Լ. հինգ օրը մի անգամ կը հրատարակուի:

Բաժանորդագրութեան տարեկան գինն է
Կ. Պօլսոյ համար 40 դանկան:
Դաւառաց Լ. օտար Երկիրներու համար
բղբատարի ծախքն ի միասին հաշուելով 50 « «

Խորաքանցիւշը թիւ 2 դանկան

ՊԱՏԿԵՐԻ խմբագրատունն է ի Բերա , Եւջիլ փողոց
Թիւ 1, ուր պէտք է գլխեւ բաժանորդագրութեան Լ. թերթին
վերաբեթալ այլ ամենան խնդրոց համար :

RÉDACTION DU BADGUERE

Constantinople, Péra, rue YÉCHIL N° 1